

Neki aspekti osiguranja motornih vozila

David Wansbrough-Jones
Direktor CERES-a (servisa za centralnu i istočnu Evropu)

CERES je konzorcijum od 4 Lloyd's-ova sindikata namjenjen reosiguranju osiguravajućih kompanija u 27 zemalja centralne i istočne Evrope.

- Lloyd's-ove rezerve sigurnosti - Kapital = \$ 400 miliona
- Poznavanje regiona - 25 godina iskustva
- Osnovan je u 1997.godini
- Dugoročni ciljevi
- Šema obuke
- Istraživanje i razvoj → specifična rješenja
- Dobri i kooperativni odnosi sa lokalnim reosiguravačima i brokerima stručnjacima

- Poznavanje i, naravno, redovne posjete našim cedentima
- Ima poslove
 - u 16 zemalja
 - sa 65 klijenata
 - u 175 ugovora
- Ima prihod podjeljen
 - transport 20%
 - imovina 39%
 - motorna vozila 37%
 - odgovornost 4%
 - krediti 2%
- Predviđa tržišno učešće od 0.7 do 1% reosiguranja regije (98)
- Jedinствeni u specijaliziranju samo za centralnu i istočnu Evropu

NEKI ASPEKTI OSIGURANJA MOTORNIH VOZILA:

- RELATIVN ZNAČAJ BRANŠE
- GUSTINA SAOBRAĆAJA
- UČESTALOST ŠTETA
- TROŠAK ZELENIH KARTONA I VISINA ŠTETA
- POGLED REOSIGURAVAČA
- BUDUĆE TARIFE
- KORISNE STATISTIKE

ZNAČAJ OSIGURANJA MOTORNIH VOZILA:

UKUPNOG PROIZVODA	KAO % PREMIJE NEŽIVOTNOG OSIGURANJA	KAO % NAC.
VELIKA BRITANIJA	22	1.04
NJEMAČKA	23	1.07
ČEŠKA REPUBLIKA	46	1.01
POLJSKA	66	1.3
GRČKA	52	3.62

Napomena: Kasko i TPL (odgovornost prema trećim licima) kombinovano.

PROSJEČNA PREMIJA PO JEDNOM VOZILU:

	<u>Kasko i TPL</u>	<u>TPL</u>
VELIKA BRITANIJA	\$489	bez podataka
NJEMAČKA	\$476	\$326
ČEŠKA REPUBLIKA	\$75	\$22
POLJSKA (isključ.Zelene kar.)	\$96	\$43

Prezentacija brokera Harris & Dixon

GRČKA

\$141

\$129

Napomena: Premija = Ukupna premija / Broj vozila

PRIMJER STATISTIKE KASKO ŠTETA U VELIKOJ BRITANIJI:

KRAĐA

SAOB.NEZGODE

PROS.ŠTETA

UČESTALOST

PROS.VRIJED.

UČESTALOST

1988
\$561

1.1%

\$1030

9.7%

1990

2.0%

\$1290

10.3%

Prezentacija brokera Harris & Dixon

\$678				
1992	2.4%	\$1850		9.2%
\$778				
1993	2.0%	\$2175		8.3%
\$831				
INDEKS			211	
148				
INFLACIJA (CIJENE)			132	
-				
(NADNICE)			-	
142				
INDEKS: 100 = 1988				
ČAK I DA KONAČNA PREMIJA MOŽE BITI ZARAČUNATA,				

Sarajevo, 27. maj/svibanj 1998,

8

Gosp. David Wansbrough-Jones, CERES

TARIFIRANJE TREBA BITI RAČUNATO U SLJEDEĆIM KATEGORIJAMA:

KASKO	SUDARI
VJETAR	ŠTETE IZAZVANE PR.NEPOGODAMA (POTRESI,POPLAVE,
DOMAĆI TPL	TJELESNE POVREDA IMOVINSKA ŠTETA(KAT. ŠTETA)
ZELENI KARTON	TJELESNA POVREDA IMOVINSKA ŠTETA (KAT. ŠTETA)

Napomena: Učestalost naspram oštrine

GUSTINA SAOBRAĆAJA:

	BROJ VOZILA PO STANOVNIKU	KM PUTEVA PO STANOVNIKU	ŠTETE FREKVENCIJA *a)
VELIKA BRITANIJA	0.31	64	20%
NJEMAČKA	0.56	71	11.2% *b)
ČEŠKA REPUBLIKA	0.35	64	5.4% *b)
POLJSKA	0.30	48	0.50%
GRČKA	0.34	31	2.13% *b)

a) broj nesreća (šteta) / važeće police

b) Samo odgovornost

ZNAČAJNIJE ŠTETE OSIGURANJA MOTORNIH VOZILA NOVIJEG DATUMA U EVROPI

GODINA	ZEMLJA	ORIGINALNA VRIJEDNOST I VALUTA	DANAŠNJA VRIJEDNOST U US\$
1985	FRANCUSKA	FRF 32,767,000	9,339,000
1986	FRANCUSKA	FRF 12,936,000	4,984,000
1987	NJEMAČKA		DEM 17,400,000 16,086,000
1988	ITALIJA		ITL 18.734.000.000 19,995,000
1989	NJEMAČKA		DEM 12,839,000 11,406,000
1990	VEL.BRITANIJA	GBP 4,200,000	8,131,000
1991	BELGIJA		BEF 234,000,000 9,193,000
1992	ŠPANIJA		ESP 1,091,000,000 6,983,000
1992	NJEMAČKA		DEM 28,000,000 22,516,000
1993	FRANCUSKA		FRF 41,500,000 9,416,000
1994	FRANCUSKA		FRF 27,000,000 6,025,000
1995	ŠPANIJA		ESP 775,000,000 6,897,000
1996	ŠPANIJA		ESP 500,000,000 4,323,000

Prezentacija brokera Harris & Dixon

PROSJEČNI TROŠKOVI ŠTETA U U.S.\$:

Zemlja kompenzacija paraplegiju	Prosječna mat. šteta	Iznajmljivanje auta za zamjenu	Kompenzacija za gubitak upot. vrijednosti	Godišnja za
Njemačka	1,796	617	224	175,000
Nizozemska	1,372	77	bez podataka	90,000
Španija	571	bez podataka	"	bez
podataka				
Italija	909	206	93	100,000
Belgija	1,472	276	50	bez podataka
Francuska	1,165	307	19	75,000
Velika Britanija	889	bez podataka	81	100,000

Sarajevo, 27. maj/svibanj 1998,

12

Gosp. David Wansbrough-Jones, CERES

Izvor podataka: G.D.V.

FAKTORI KOJI UTIČU NA TROŠKOVE ŠTETA AUTO-ODGOVORNOSTI:

PROŠLOST

GUBITAK ZARADE
PROŠLA PAŽNJA I NJEGA
PUTOVANJE
OPREMA
POSEBNO GRIJANJE/ČIŠĆENJE
VELIKI TROŠKOVI - KUĆA / POBOLJŠANJA NA VOZILU

BUDUĆNOST

GUBITAK ZARADE
PAŽNJA I NJEGA
PAŽNJA ZA PORODICU
VELIKI TROŠKOVI

BOL I PATNJA

Napomena: Sadašnja riziko-premija = frekvencija X jačina

TROŠKOVI ZELENOG KARTONA ZA JEDAN MJESEC U U.S.\$:

	AUTOMOBILI	KAMIONI	AUTOBUSI
ALBANIA	80	330	450
RUMUNIJA	45	80	275
RUSIJA	33-90	88-660	85-190
LATVIJA	22	42	80
POLJSKA	33	51	60
GRČKA	35	145	145

BUGARSKA	50	74	80
ŠPANIJA			460-660
MOLDAVIJA	98	59	206

FAKTORI KOJI UTIČU NA TARIFIRANJE ZELENOG KARTONA:

- DESTINACIJA I RUTE - IZLAGANJE ZAPAD / ISTOK
- KOMPETENTNOST VOZAČA
- DOMAĆA FREKVENCIJA ŠTETA
- TRAJANJE PUTOVANJA

- VRSTA VOZILA
- PREVOŽENA ROBA - RISKANTNA ILI NE

PROCENAT OD UKUPNOG PRIHODA OSIGURANJA MOTORNIH VOZILA POTROŠEN NA REOSIGURANJE:

USA	6.8%
NJEMAČKA	27.1%
VELIKA BRITANIJA	6.2%
JAPAN	19.8%

FRANCUSKA	5.6%
ITALIJA	5.5%
ŠVICARSKA	7.4%
ŠPANIJA	8.2%
ČEŠKA REPUBLIKA (98 PROC.)	7.5%
POLJSKA (98 PROCJENA)	30%

Sigma 1994

POGLED REOSIGURAVAČA:

- KOJI JE MOTIV ZA REOSIGURANJE?
- PONOVO PROCIJENJENA PREMIJA / TREND PREMIJE
- PONOVA PROCJENA ŠTETA - INFLACIJA - POPRAVCI AUTOMOBILA -
MEDICINSKI TROŠKOVI - PROMJENE U ZAKONU I DR.

- RAZVOJ POJEDINAČNIH ŠTETA I IBNR ŠTETE (PRETRPLJENE ALI NEPRIJAVLJENE)
- PROVJERA VALJANOSTI STATISTIKA: DA LI JE OSNOVNI PORTFELJ PROMIJENJEN
- DOPLATAK ZA FLUKTUACIJU I NEKORIŠTENO POKRIĆE
- DOPLATAK ZA BROKERAŽU I PROFIT I TROŠKOVI

PRIMJER ISKUSTVENOG TARIFIRANJA - KVOTA ŠTETA:

	BEZ USKLAĐIVANJA	CIFRE USKLAĐENE ZA I.B.N.R.
1991	81.61	119.34

Prezentacija brokera Harris & Dixon

1992	91.62	107.18
1993	65.78	65.81
1994	75.36	64.35
1995	86.64	71.06
1996	74.65	62.82
IZRAVAN PROSJEK	71.70	81.76

PITANJA NA KOJA TREBA ODGOVORITI:

1. SVRHA REOSIGURANJA
 - FREKVENCIJA
 - JAČINA

- OSLOBAĐANJE VIŠKA

2. KRETANJE PRIHODA ZA PERIOD PREKO 5 GODINA (IDEALNO)

3. DETALJI O PORASTU STOPE ZA PERIOD PREKO 5 GODINA (IDEALNO)

4. PODJELA PORTFELJA ZA PERIOD PREKO 5 GODINA (IDEALNO)

- ODGOVORNOST / KASKO

- VRSTA VOZILA

- GODINE VOZAČA

- DRUGE VRIJEDNE PROMJENE

- PODJELA POŠTANSKOG KODA

5. PROFIL LIMITA POLICE: MAT. ŠTETA KOD TREĆIH LICA, ŠOMAŽ KOD TR.LICA
(X PRIHOD, X GODINE VOZILA)

PITANJA NA KOJA TREBA ODGOVORITI:

6. DETALJI O VISOKOVRIJEDNIM VOZILIMA I KONCENTRACIJI VOZILA (JEDNA
LOKACIJA)

7. DETALJI O UPISANIM POKRIĆIMA KATASTROFALNIH RIZIKA I TARIFIRANJE TAKVIH

8. DETALJI O IZLOŽENOSTI VAN ZEMLJE - ZELENI KARTONI

- ORIGINALNE CIJENE

- BROJ KARTONA PO GODINI

- PROSJEČNO TRAJANJE

- DESTINACIJE I ZEMLJA IZLOŽENOSTI

 - = INFORMACIJE O ŠTETAMA

- PODJELA BROJA PUTNIČKIH AUTOMOBILA / KAMIONA / AUTOBUSA

9. POJEDINAČNI RAZVOJ ŠTETA ZA PERIOD PREKO 5 GODINA (PLUS KOMENTAR)

SA PREKO 50% PREDLOŽENE FRANŠIZE

10. PROMJENE U POLICI OSIGURANJA ZA PERIOD POSMATRANJA

LISTA NORMALNIH ISKLJUČENJA:

- X/L OSIGURANJA/REOSIGURANJA I OBAVEZNA REOSIGURANJA
- RAT I GRAĐANSKI RAT (PUNA KLAUZULA)
- ATOMSKA I NUKLEARNA ENERGIJA (PUNA KLAUZULA)
- TRKE, RELI I/ILI BRZINSKE PROBE
- VOZILA NA ŠINAMA I NE NA "TERRA FIRMA"
- OŠTEĆENJA ILI ODGOVORNOST ZA ROBE TRANSPORTOVANE U VEZI SA BILO KAKVOM TRGOVINOM ILI POSLOM NA BILO KOJEM VOZILU OSIGURANOM OD KOMPANIJE
- POBUNE, ŠTRAJKOVI I GRAĐANSKI NEMIRI

LISTA NORMALNIH ISKLJUČENJA:

- POSJEDOVANJE, RAD, ODRŽAVANJE ILI UPOTREBA BILO KOJEG VOZILA SUPROTNO TEMELJNOJ UPOTREBI VOZILA:
 - TRANSPORT VISOKO EKSPLOZIVNIH MATERIJAMA, KAO ŠTO SU NITROGLICERIN, DINAMIT ILI BILO KOJI DRUGI SLIČAN EKSPLOZIV
 - TRANSPORT NAFTE ILI BENZINA (UPOTREBA CISTERNE ZA TRANSPORT POGONSKOG GORIVA NIJE ISKLJUČENA)
 - TRANSPORT HEMIČKIJA ILI GASOVA U TEČNOM, KOMPRESOVANOM ILI GASOVITOM STANJU
 - PREVOZ PUTNIKA ZA NAJAM ILI PLATU
 - RENTA-KAR
 - GRADILIŠTA I GRAĐEVINSKE OPREME NE NA JAVNOM PUTU
 - RIZICI NA AERODROMU
 - POKRIĆE LIČNE NEZGODE OSIGURANJA MOTORNIM VOZILIMA
 - ZEMLJOTRES, OLUJA I POPLAVA
- MEĐUTIM, IZVJESNI RIZICI MOGU BITI UPISANI

BUDUĆE METODE TARIFIRANJA:

- PREUZIMANJE RIZIKA AKO JE VOZILO OSIGURANO PO PREĐENIM KILOMETRIMA
 - PRISTUP ALLIANZ-a
- PREUZIMANJE RIZIKA PREMA ŽIVOTNOM STILU AKO JE VLASNIK OSIGURAN

TRADICIONALNI PRISTUP:

VRSTA VOZILA
GODINE VOZAČA
PROSTOR (UOPŠTENO)
UPOTREBA
GODINE VOZILA
IZVJEŠTAJ O ŠTETAMA
KAZNE
ZANIMANJE

PRISTUP PREMA ŽIVOTNOM STILU:

BRAČNO STANJE
FINANSIJSKO STANJE
KUĆEVLASNIK
VRSTA IMOVINE KOJU POSJEDUJE
PROSTOR (SPECIFIČNO)
PUŠAČ
SKLON PIĆU
KILOMETRAŽA
GRUPIRANJE PO SKLONOSTIMA
POL
LOKACIJA AUTOMOBILA (U TOKU DANA)
BOJA AUTOMOBILA

PREUZIMANJE RIZIKA PREMA ŽIVOTNOM STILU:

1. BAZNA PREMIJA ZAVISI OD:
 - VRSTA DOZVOLE
 - PREBIVALIŠTE
 - NAJNOVIJE ISKUSTVO SA ŠTETAMA
 - BROJ KRAĐA
 - ZANIMANJE VLASNIKA
 - VRSTA I BROJ KAZNI U ZADNJE 3 GODINE
2. POPUST ZA BROJ VOZAČA
3. DOPLATAK / POPUST ZA PODRUČJE
4. DOPLATAK / POPUST ZA GODINE AUTOMOBILA

PREUZIMANJE RIZIKA PREMA ŽIVOTNOM STILU:

5. POPUST AKO VOZE SAMO ŽENE / DRUGI AUTO
6. POPUST ZA DOBROVOLJNI VIŠAK / FRANŠIZE
7. ODBITI BONUS AKO NEMA ŠTETA : DODATI MALUS
8. ZARAČUNATI DODATAK ZA VOZILA SA VISOKOM VRIJEDNOŠĆU
9. DODATI POKRIĆE KRAĐE AUTO-RADIA
10. = UKUPNO

KORISNA STATISTIKA:

- INDEKS SATNICE ZA RADNIKE GARAŽE
- KILOMETRAŽA PUTEVA
- GUSTOĆA VOZILA
- DESTINACIJA VOZILA
- PROMJENE U DOMAĆEM I INOZEMNOM ZAKONODAVSTVU
- PROMJENE U OBIČAJIMA
- FREKVENCIJA ŠTETA PREMA KATEGORIJI VOZILA I PODRUČJU
- KILOMETRI VOŽNJE PREMA VRSTI VOZILA
- PRESUDE IZ GODINE U GODINU
- PORIJEKLO VOZAČA
- POL VOZAČA
- GODINE VOZAČA
- GODINE VOZILA

ONDA KORISTI AKTUARSTVO!

PREPORUČILI BI:

DEFINICIJA PREMIJSKOG PRIHODA

Izraz “Ukupni upisani godišnji premijski prihod” će značiti ukupnu upisanu premiju kompanije u toku ovog ugovora prije provizije, troškova faksa i akvizicije na poslove klasificirane u članu “x” manje samo povrat premije i premije otkaza plaćene za naknade reosiguranja koje su u korist reosiguratelja.

DEFINICIJA PERIODA I ŠTETE:

DVIJE SU RAZLIČITE OSNOVE NA OSNOVU KOJIH X/L POKRIĆE DJELUJE

- (i) ŠTETE KOJE SE DOGODE U TOKU PERIODA
- (ii) RIZICI UKLJUČENI U TOKU PERIODA

- (i) POKRIVA SVE ŠTETE KOJE SE DOGODE U TOKU UGOVORA O REOSIGURANJU (TJ. ŠTETE

KOJE SE DOGODE U TOKU 12 MJESECI OD 1.1.92.). TO NE ZAVISI OD TOGA KADA JE ORIGINALNA POLICA UPISANA PRIJE 1.1.92. NEMA VREMENSKOG OGRANIČENJA KAD JE ŠTETA OTKRIVENA.

- (ii) POKRIĆE JE IDENTIČNO SA PRETHODNIM (i), MEĐUTIM, OGRANIČENO JE NA POLICE KOJE SU UPISANE ILI KAO NOVE ILI OBNOVLJENE U TOKU PERIODA REOSIGURANJA. ZATO NEMA RUN-OFF PERIODA POLICA PRETHODNIH GODINA.

DRUGE BITNE KLAUZULE VIŠKA ŠTETA:

- INDEKSNA KLAUZULA / KLAUZULA ZA VISOKU INFLACIJU
- KLAUZULA ODLUKA NA SNAZI
- LOKALNA ZAKONODAVSTVENA KLAUZULA (ZEMLJE GDJE SE ŠTETA DOGODI)
- KLAUZULA SARADNJE KOD ŠTETA
- KLAUZULA 72 / 168 SATI ZA KASKO XLS

- OGRANIČENJE FIZIČKE ŠTETE MOTORNIH VOZILA PO BILO KOJEM DOGAĐAJU
- KLAUZULA ARBITRAŽE (SJEDIŠTE OBIČNO U ZEMLJI VODEĆEG ŽALIOCA)

POKRIĆE ZELENOG KARTONA

- ZELENI KARTON JE EVIDENCIJA AUTOMOBILISTA / VOZILA KOJA IMAJU NA SNAZI POKRIĆE EKVIVALENTNO MINIMUMU ZAKONSKOG ZAHTJEVA KOJI EGZISTIRA U ZEMLJI KOJU POSJEĆUJE.
- ZELENI KARTON MOŽE BITI PROŠIREN DODATKOM DA ODOBRI VEĆE POKRIĆE
- PRVA DIREKTIVA EVROPSKE EKONOMSKE ZAJEDNICE NAVODI DA POLICA

IZDATA U JEDNOJ ZEMLJI ČLANICI TAKOĐE AUTOMATSKI POKRIVA
MINIMALNI
ZAKONSKI ZAHTIJEV U DRUGOJ ZEMLJI EVROPSKE EKONOMSKE ZAJEDNICE.

- TREĆA DIREKTIVA EVROPSKE EKONOMSKE ZAJEDNICE NAVODI DA JE DATO POKRIĆE ISTO KAO DA JE DATO U ZEMLJI GDJE JE POLICA IZDATA

ZELENI KARTON - PRIMJER MINIMUMA ZAKONSKIH ZAHTJEVA:

- NJEMAČKA TJELESNA POVREDA (važi od 1.7.97.)
DEM 5 miliona po osobi / DEM 15 miliona po nezgodi
- POLJSKA TJELESNA POVREDA / IMOVINSKA ŠTETA (važi od 1.1.95.)
ECU 600,000

- GRČKA TJELESNA POVREDA (važi od 1.1.96.) - DRS 150 miliona
IMOVINSKA ŠTETA - DRS 30 miliona
- VELIKA BRITANIJA TJELESNA POVREDA - NEOGRANIČENO (važi od 31.12.88.)
IMOVINSKA ŠTETA - £ 250,000
- ČEŠKA REPUBLIKA NEOGRANIČENO